

Τι είναι η Ίνδικτος και ποια είναι η σχέση της με την Εκκλησία; (Παναγιώτης Σκαλτσής, Καθηγητής, Πρόεδρος Τμήματος Θεολογίας Α.Π.Θ.)

[/ Πεμπτούσια](#)

Η αρχή της Ινδίκτου στο Οικουμενικό Πατριαρχείο

Ο εορταστικός λόγος του Προέδρου του Τμήματος Θεολογίας του ΑΠΘ που εκφωνήθηκε στην Ιερά Θεολογική Σχολή της Χάλκης

Η Ίνδικτος (από τη λατινική λέξη Indictio=ένδειξη, ορισμός, μήνυμα, κήρυξη, επαγγελία, διάγγελμα, διάταγμα) πριν εξελιχθεί σε εορτολογικό γεγονός αναφερόμενο στην έναρξη και τον δια του Χριστού αγιασμό του νέου εκκλησιαστικού έτους σήμαινε την αρχή του οικονομικού έτους και της ανά δεκαπενταετία προσδιοριζόμενης φορολογικής πολιτικής των Ρωμαίων. «Ίνδικτον - γράφει το Βασιλειανό Μηνολόγιο- λέγουσιν οι Ρωμαίοι την αρχήν και τον ορισμόν»[1]. Στην αρχή δηλαδή κάθε δεκαπενταετίας, από την εποχή του αυτοκράτορος Αδριανού (117-138), καθοριζόταν και το ποσό που κάθε πολίτης έπρεπε να πληρώσει ως φόρο γης στο ρωμαϊκό κράτος για τη συντήρηση των στρατιωτών, των οποίων η θητεία διαρκούσε δεκαπέντε έτη. «Επικρατεί η άποψη - σημειώνει ο Πετάβιος- ότι οι Ινδικτιώνες δεν είναι τίποτε άλλο παρά εισφορές προϊόντων και σορός χρημάτων των οποίων ο κανόνας 'ενεδεικνύετο' (indicebatur) κάθε χρόνο»[2].

Πηγή: [wikimedia. commons](#)

Η Ίνδικτος η Ινδικτιών ταυτίζεται, με τον ελληνικό όρο Επινέμησις η Επινέμεσις[3] που σημαίνει μερισμό τόσο του χρόνου[4] όσο και του ποσού του φόρου ανάλογα βεβαίως με την ετήσια καρποφορία και σοδιά[5]. Ο εν λόγω κύκλος της Ινδικτιώνος που περιλαμβάνει τη δεκαπενταετία, αλλά και καθ' ένα από τα έτη αυτής της περιόδου (α'' Ινδικτιών: α' έτος η β'' έτος κ.λπ. της τρεχούσης Ινδικτιώνος), αξιοποιήθηκε και ως όριο - κριτήριο χρονολόγησης διαφόρων γεγονότων και εγγράφων στη Ρώμη, την Κωνσταντινούπολη, αλλά και την Αίγυπτο[6]. Θεωρήθηκε επίσης από την έναρξη της Βυζαντινής περιόδου και ως αρχή του νέου έτους.

Η εξέλιξη αυτή μαρτυρείται για πρώτη φορά από το Σεπτέμβριο του 312, επί Μεγάλου Κωνσταντίνου. Και τούτο προφανώς διότι έως την εποχή εκείνη, κατά το Ιουλιανό ημερολόγιο, η ημερομηνία αυτή ταυτιζόμενη με τη φθινοπωρινή ισημερία εθεωρείτο ως πρώτη του έτους. Από το έτος 313 μ.Χ. «μετατέθηκε στην 23η Σεπτεμβρίου, γενέθλιο ημέρα του Οκτωβιανού Αυγούστου. Από το έτος 462 μ.Χ. η πρωτοχρονιά μετατέθηκε στην 1η Σεπτεμβρίου για να συμπίπτει η αρχή του έτους με την αρχή του μηνός (Ίνδικτος)»[7].

1) Βλέπουμε λοιπόν ότι η Ινδικτιών από αφετηρία για τα φορολογικά των Ρωμαίων είχε και ημερολογιακό ενδιαφέρον ταυτιζόμενη με την αρχή του νέου έτους και εορταζόταν με ιλαστήριες προς τους θεούς τελετές και θυσίες. «Την αρχήν της Ινδίκτου ήτοι του νέου έτους - σημειώνεται σε παλαιό κείμενο - από του μηνός

Σεπτεμβρίου ήδη από των χρόνων του Μ. Κωνσταντίνου καθώρισαν οι Έλληνες»[8].

Η ως άνω περί την Ίνδικτο σημειολογία και παράδοση καταγράφεται και στο Βασιλειανό Μηνολόγιο (τέλος 10ου αι.) όπου γίνεται λόγος για την Ίνδικτο ως εορτή της Εκκλησίας. «Την Ίνδικτον εορτάζει η του Θεού Εκκλησία, από των αρχαίων παραλαβούσα, δια το νομίζεσθαι αρχήν είναι του χρόνου από ταύτης της ημέρας, επειδή Ίνδικτον λέγουσιν οι Ρωμαίοι την αρχήν και τον ορισμόν. Έστιν ουν και η πρώτη ημέρα του Σεπτεμβρίου μηνός ορισμός και αρχή του όλου έτους»[9].

Η αναφορά αυτή του Βασιλειανού Μηνολογίου, ότι η Εκκλησία παρέλαβε την εορτή της Ίνδικτου «από των αρχαίων» δείχνει την παλαιότητά της. Κατά μίαν άποψη η εορτή ανάγεται στον τέταρτο[10] η στον πέμπτο μ.Χ. αιώνα, κάτι που από άλλους κρίνεται ως ανιστόρητο[11]. Το ως άνω Μηνολόγιο (Συναξάριο) αναφέρεται προφανώς στην αφετηρία της εορτής και τις εκ προχριστιανικών εθίμων καταβολές της.

[Συνεχίζεται]

[1] PG 117, 21A.

[2] Βλ. S.A. Morcelli, Μηνολόγιον των Ευαγγελίων εορταστικόν sive Kalendarium Ecclesiae Constantinopolitanae, τομ. I, Rome M. DCCLXXXVIII (1788), σ. 109: “illud constat, Indictiones nihil aliud esse, quam annomas et tribute, quorum canon quatannis indicebatur”.

[3] Φωτίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, Τα Αμφιλόχεια η λόγων ιερών και ζητημάτων ιερολογίαι. Ερώτησις ΡΛΔ , Πόσας άρχάς δει νοείν ημάς του ενιαυτού και ποίας; PG 101, 737D.

[4] Νικοδήμου Αγιορείτου, Συνααρτιστής των δώδεκα μηνών του ενιαυτού, τομ.Α , εκδ. «Δόμος», Αθήναι 2005, σ.5, σχ.1.

[5] Φωτίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ο.π., PG 101, 737D• 740A.

[6] Ο Μέγας Αθανάσιος π.χ. κάνει λόγο για “Indictione secunda” στην πρώτη Εορταστική Επιστολή (έτος 329). Βλ. PG 26, 1360B.

[7] Μ. Φουντούλη, Λειτουργική Α”. Εισαγωγή στη Θεία Λατρεία, Θεσσαλονίκη 42004, σσ. 108-109.

[8] Αυτά γράφει ο Savilius σε υπόμνημά του στο νόθο κείμενο του Ιωάννου Χρυσσοστόμου με τον τίτλο «Εις την αρχήν της Ίνδικτου» (PG 59, 673): “Principium Indictionis, inquit Savilius, sive anni novi a mense Septembri jam inde a temporibus

Constantini Sumebant Graeci”).

[9] PG 117, 21A.

[10] Π. Γ. Νικολόπουλου, «Ινδικτιών», εν Θρησκευτική και Ηθική Εγκυκλοπαίδεια, στ. 899.

[11] “ Γενναδίου (Μητροπολίτου Ηλιουπόλεως), «Η τελετή της Ινδίκτου εν τω Πατριαρχικώ Ναώ και Οίκω», εν Ορθοδοξία, έτος ΙΕ”, τεύχος 9, Σεπτέμβριος 1940, σσ. 264-265.